

Förvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se

Europeiska kommissionens förslag till förordning om stöd för ammunitionsproduktion (COM(2023) 237)¹

Fö2023/00937

Den 20 mars 2023 enades Europeiska rådet om en tredelad strategi att brådska leverera ammunition till Ukraina och uppmanade medlemsstaterna att gemensamt upphandla ammunition, fylla på sina lager och göra det möjligt att fortsätta stödja Ukraina. Med anledning av detta har Europeiska kommissionen presenterat ett förslag till förordning som syftar till att stödja europeisk industrin att öka produktionskapaciteten av ammunition och robotar.

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Konkurrensverket är även tillsynsmyndighet för upphandlingslagstiftningen i Sverige. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden.

Förslag till stöd för ammunitionstillverkning

Förslaget till förordning innehåller ett antal åtgärder och en budget som syftar till att skyndsamt stärka reaktionsförmågan och kapaciteten hos den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen (EFB) för att säkerställa tillgång i god tid till leveranser av mark/markammunition och artilleriammunition samt robotar (relevanta försvarsprodukter). Bland annat föreslås ett instrument som ska ge ekonomiskt stöd till åtgärder för att ta itu med flaskhalsar i produktionskapacitet och leveranskedjor i syfte att säkra och påskynda produktionen och säkerställa en snabb tillgång till relevanta försvarsprodukter.

Konkurrensverket har inga synpunkter på bedömningen att produktionskapaciteten inom den europeiska försvarsindustrin behöver stärkas och att det därför

¹ Förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om inrättande av en akt till stöd för ammunitions-tillverkning, COM(2023) 237 final.

finns anledning att vidta brådskande åtgärder. Konkurrensverket kan dock konstatera att de föreslagna åtgärderna innebär subventioner och styrmedel som inte syftar till att åstadkomma en effektiv konkurrens mellan företag, utan tvärtom att gynna befintliga företag inom europeisk försvarsindustri och förmå dem att snabbt öka sin produktion.

Mot bakgrund av de akuta och kritiska brister som enligt kommissionen anses föreligga och att de föreslagna åtgärderna är tidsbegränsade till den 30 juni 2025 har Konkurrensverket inga invändningar mot förslaget.

Förslag om prioriterade ordrar

För att öka produktionstakten och produktionsvolymen föreslås kommissionen också ges möjlighet att, i samråd med berörda medlemsstater, uppmana rättsliga enheter att godkänna och prioritera order för att producera eller trygga försörjningen av de relevanta försvarsprodukterna.

I likhet med ovan har Konkurrensverket inga invändningar mot förslaget om prioriterade ordrar i sig mot bakgrund av de akuta och kritiska brister som enligt kommissionen anses föreligga och att de föreslagna åtgärderna är tidsbegränsade till den 30 juni 2025.

Enligt förslaget till förordning ska ett företag som godtar eller är skyldigt att godta och prioritera en order vara skyddat från allt obligatoriskt eller utomobligatoriskt ansvar i samband med fullgörandet av prioriterade order (artikel 14.9). Det framstår som troligt att företag ändå kan komma att bli föremål för civilrättsliga krav baserade på kontraktsbrott utifrån gällande civil- och avtalsrätt i de fall en sådan omprioritering medför att företaget inte kan leverera enligt andra avtal. Produktion kan även omfatta kunder i tredje land varför företaget även kan bli föremål för en rättsprocess i tredje land. Det är oklart hur denna förordning, som ska vara direkt tillämplig utan genomförande i nationell rätt, kan få genomslag i svensk rättsordning.

Underlättande av gemensam upphandling under den rådande ammunitionsleveranskrisen

Kommissionen föreslår också ett undantag från Europarådets och rådets direktiv 2009/81/EG för att göra det möjligt att göra nationella ramavtal tillgängliga för andra medlemsstater utan ett nytt upphandlingsförfarande. Förslaget motiveras av det akuta läget där direktiv 2009/81 inte ger tillräcklig flexibilitet för att tillgodose säkerhetsintressena för de medlemsstater som accepterar gemensam upphandling. Undantaget innebär att alla näringsidkare som uppfyller de ursprungliga kraven i ramavtalet ges möjlighet att ansluta sig till ramavtalet. Ramavtalet ska respektera principerna om insyn och icke-diskriminering.

Konkurrensverket kan konstatera att förslaget står i motsats till syftet med upphandlingsdirektiven, men att det samtidigt kan anses ha stora fördelar jämfört

med direktupphandlingar eller liknande lösningar där avtal inte tecknas i konkurrens. En annan fördel med förslaget är att leverantörer som inte har något ramavtal erbjuds att leverera enligt samma villkor. Konkurrensverket anser dock att det finns antal oklarheter om hur reglerna är tänkta att tillämpas, bland annat hur leveranser ska fördelas mellan den avtalade leverantören och övriga leverantörer som tillkommer. Det behöver även klargöras vilka regler i övrigt som ska tillämpas på dessa avrop samt vilka rättsmedel som kan komma i fråga för en leverantör som vill få ramavtalet eller ett avrop överprövat.

Direktiv 2009/81 är genomfört i Sverige genom lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (LUFS). Den nya förordningen innebär att LUFS inte kommer att överstämman med EU-rätten, vilket skapar en konflikt mellan olika rättsregler. Exempelvis kommer annonseringsplikten vid upphandling som föreskrivs i LUFS inte att gälla i de situationer där den föreslagna förordningen har företräde. En sådan situation är otillfredsställande bland annat då det kan leda till gränsdragningsproblem, oklarheter och tillämpningssvårigheter för de aktörer som har att förhålla sig till de båda regelverken parallellt.

Förordningen föreslås tillämpas till och med den 30 juni 2025. Det innebär att ramavtal inte får förändras efter den dagen med stöd av förordningen. Samtidigt uppfattar Konkurrensverket det som att ramavtal som ändrats kan komma att löpa vidare under en avsevärt längre tid. Ramavtal som ändrats med stöd av den föreslagna förordningen kan således gälla längre än förordningens giltighetstid. För att undvika oklarheter i tillämpningen av sådana ramavtal vore det bra om det tydliggörs vad som ska gälla i dessa fall.

Mot bakgrund av den akuta situationen och att den föreslagna förordningen är tidsbegränsad har Konkurrensverket inga invändningar mot förslaget.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit biträdande enhetschefen Stefan Jönsson.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Rikard Jermsten